

Juhendmaterjal koduohutuse hindamisankeedi kasutamiseks

2022

Norway
grants

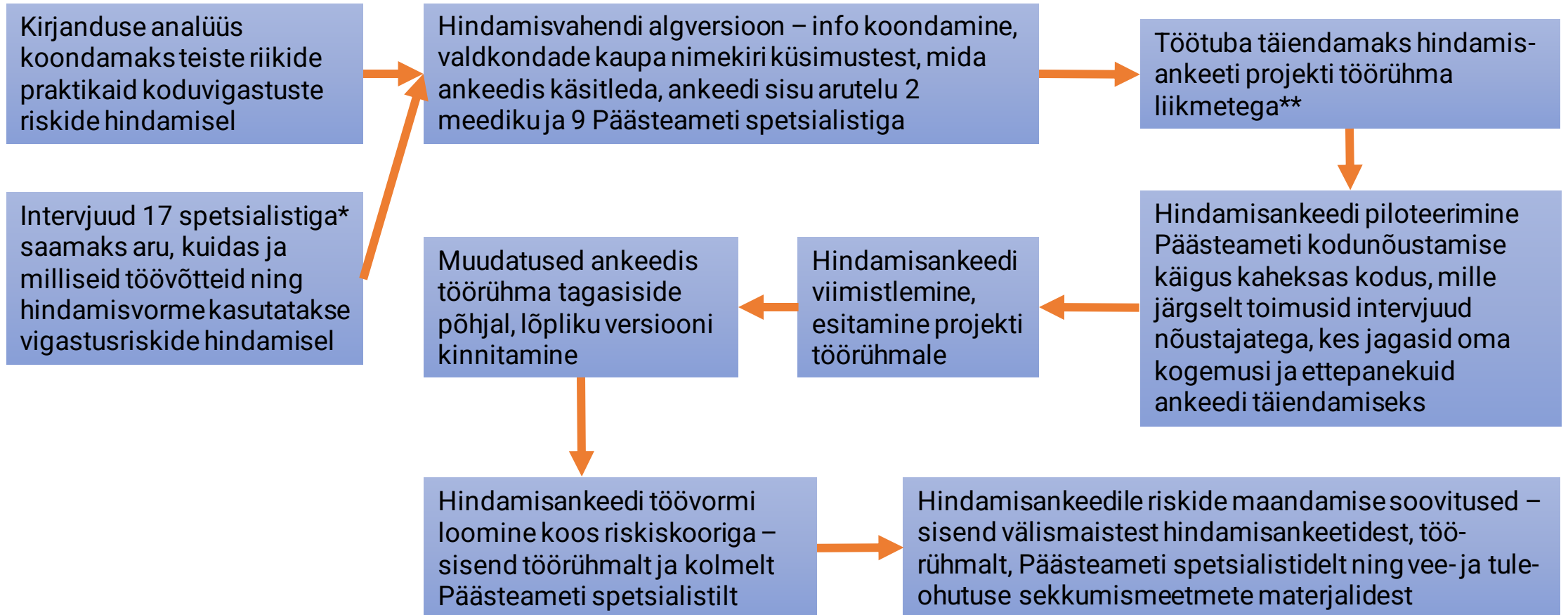
PÄÄSTEAMET

praxis
mõttekoda

Eesmärk ja kasu sihtrühmadele

- Mõttekoda Praxis ja Päästeamet arendasid välja koduohutuse hindamisankeedi, mille eesmärk on pakkuda kõikidele koduste vigastusriskide vähendamiseks kokku puutuvatele spetsialistidele ühtset, arusaadavat ja põhjalikku kodukeskkonna vigastusriskide hindamise vahendit.
- Hindamisankeet keskendub kodukeskkonnas tekkida võivate kehaliste kahjustuste – kukkumine, mürgistus, mehaanilise jõu toime, suitsu, tule, leekide, kuumuse ja tuliste esemete toime, uppumine ja lämbumine ning külmumine – väliste tegurite ohu märkamisele.
- Hindamisankeedis on eraldi küsimused, mis on suunatud kasutamiseks kodudes, kus elavad pered kuni 4-aastaste lastega ja/või eakad inimesed ning iga teema juures on riskide maandamiseks välja toodud soovitusel hindamise läbiviijale.

Kuidas hindamisankeet valmis?

* Nelja omavalitsuse (Tartu linn, Saue vald, Lüganuse vald, Muhu vald) esindajad valla/linna valitsusest, kiirabist, perearstikeskusest, Päästeametist ning Politsei- ja Piirivalveametist.

** 12 töörühma liiget Päästeametist, neljast kohalikust omavalitsusest ning Pereõdede Ühingust.

Kuidas hindamisankeeti kasutada?

- Hindamisankeet on jagatud neljaks osaks
 - Üldandmed
 - Õueala
 - Eluruumid
 - Käitumine, suhtlus ja toimetulek
- Iga osa all on väited, mida kodunõustamisel hinnata
 - Näiteks küsimus #3 käsitleb välistreppide olukorda

Kõrgem risk väljendub kõrgemas riskiskooris. Ankeedi lõpus liidetakse kõik punktid kokku ja tekib koondskoor.

Hinda ainult kodudes, kus elavad pered alla 4-aastaste lastega ja/või vanemaealised.

Hinda kõigis kodudes.

Hinda ainult kodudes, kus elavad vanemaealised.

Kui ühtegi riski pole, siis vali see väide.

Täpsustuste jaoks on eraldi lahter.

Välistreppid		Riskiskoor
3	Treppide olukord	
	LAPSED JA VANEMAEALISED: Trepp on olemas	1
	Trepi juures puudub valgustus või see on ebapiisav	2
	Elumaja ja abihoonete trepid on halvas seisukorras (nt. lagunened, hooldamata, libedad)	2
	Trepiastmed on ebastandardse laiuse või kõrgusega (nt. ebaühtlased, järsud, kitsad või madalad)	2
	VANEMAEALISED: Käsipuud puuduvad	2
	Riskid puuduvad	0
Täpsustus:		

Kuidas hindamisankeeti kasutada?

- Osa väiteid või teemaplokke on suunatud **ainult** kindlale sihtrühmale (nt kodu, kus elab vanemaealine või pere, kus kasvab kuni 4-aastane laps)

Ohtlikud esemed		Riskiskoor	
22	LAPSED: Ohtlikud esemed	Pea kõrgusel on teravad nurgad (nt. mööbliesemetel)	2
		Haardeulatuses on teravad esemed (nt. käärid, noad)	2
		Haardeulatuses on põletus- ja tuleohtu tekitada võivad esemed (nt. tikud, tulemasinad, küünlad, elektrilise veekeetja ja triikraua juhtmed)	2
		Haardeulatuses on lämbumisohtu tekitada võivad esemed (nt. pisidetailidega mänguasjad, LEGO mänguasjad, lemmiklooma kuivtoit, kilekotid)	2
		Kodus on lahtised, kaitseteta pistikupesad	2
		Kodus on ohtlikud loomad (nt. suur, aktiivne või agressiivne koer, mürgine koduloom, üle jõu käivad kariloomad)	2
		Riskid puuduvad	0
		Täpsustus:	
23	VANEMAEALISED: Ohtlikud esemed	Kodus on ohtlikud loomad (nt. suur, aktiivne või agressiivne koer, mürgine koduloom, üle jõu käivad kariloomad)	2
		Kodus on robottolmuimeja, mille liikumisel võib inimene komistada	1
		Kasutatakse elektrilisi tekke või muid elektrilisi soojendajaid	2
		Riskid puuduvad	0
		Täpsustus:	

Kuidas hindamisankeeti kasutada?

- Hindamise käigus saad võimalusel maandada riske või anda soovitusi, kuidas seda teha
 - Iga teema ja alateema juures on välja toodud spetsialistide poolt koostatud soovitused
 - Soovitusi saad jagada vastavalt vajadusele lähtudes kodu olukorrast ning ei pea ootama ankeedi täitmise lõpetamiseni
 - Järgnevatel lehekülgedel oleme välja toonud kuus näidet olukorrast, kus on tuvastatud vigastusriski põhjustav tegur ning välja toodud soovitus(ed) riskide maandamiseks
- Ankeedi täitmise lõppemisel tekib kodule koondskoor ning käitumisjuhised nõustajale edasiseks tegevuseks
 - ≥61 punkti – Kõrge riskihindega kodu. Kodu vajab ohtude likvideerimise plaani. Nõustamise järgselt kaasa kodu riskihinde maandamiseks koduomaniku lähedased või teiste ametkondade esindajad (KOV, Päästeamet, PPA, KÜ esindaja vms). Selgita koduomanikule kodu võimalikke riske ning anna soovitused nende maandamise osas. Lepi kokku koduomanikuga võimalik uus kuupäev, mis ajaks saaks olemasolevad puudused lahendatud ning planeeri kodu osas uus nõustamise aeg.
 - 31–60 punkti – Keskmise riskihindega kodu. On üksikuid asjaolusid, mille parandamisel saab tingimused ohutumaks. Selgita koduomanikule kodu võimalikke riske ning anna soovitused nende maandamise osas. Vastavalt inimese suutlikkusele lepi koduomanikuga võimalik uus kuupäev, mis ajaks saaks olemasolevad puudused lahendatud ning planeeri kodu osas uus nõustamise aeg.
 - 0–30 punkti – Madala riskihindega kodu. Ohutu keskkond, hea elukeskkond. Kodu on riskivaba või on kodus minimaalsed riskid, mille lahendamiseks saab koduomanik iseseisvalt hakkama.

NÄIDE I

ÕUEALA

Õuealal jälgi, kas olemas on veekogud (nt tiigid, basseinid, tunnisaunad, vihmakogujad, kaevud) ning kuidas need on piiratud või kaetud. Katete puhul hinda nende seisukorda, nt kas on lagunenenud või vananenud.

NÄIDE: Õuealal on märgata kaevu, mis on katmata. Kaevu kõrval vedeleb lagunenenud kate. Aias jooksevad ringi väikesed lapsed.

Näide riskide maandamise soovitustest:

- Vaheta välja pehkinud puitkonstruktsioonid või asenda lagunenenud kivid uutega või aita leida meistrimees, kes seda teeks. Kui kaevu kivi- või puitkonstruktsioonid on lagunenenud, võivad need tõsise õnnetuse põhjustada. Eriti ohtlikud on lahtised kaevusuud, kuhu tuleb paigaldada korralikud kaaned.
- Nõusta, et kui õuealal on veekogud, siis peab lastel silma peal hoidma ning neid ei tohi järelevalveta jätta.

NÄIDE II

ELURUUMID

Eluruumis jälgi, kas treppide ja redelite seisukord on rahuldav – kas käsipuud ja astmed on terved ning servad on korras. Käsipuude puhul märgi üles, kas käsipuutugede vahed on piisavalt väikesed ja astmete puhul, kas need on standardse laiusena, ühtlaste vahedega, piisavalt laiad ja ei ole libedad. Kui kodus on ka lapsi, tee kindlaks, kas trepil on turvaväravad.

NÄIDE: Tuppa sisenedes märkad, et teisele korrusele viib trepp, millel ei ole käsipuud ega turvavõrku. Peres on kaks last ja vanemaealised.

Näide riskide maandamise soovitustest:

- Aita lisada treppidele kogupikkuses käsipuud, mis on turvalised ja kergesti haaratavad, või leia abiline, kes seda teeks. Väike-lastega perede puhul paigalda ka lapse kõrgusel olev käsipuu.
- Aita vajadusel leida koht, kust oleks võimalik soetada turvaväravad või piirded.
- Nõusta treppidest liikumisel – võimalusel soovita korraldada elu nii, et treppidest käimist oleks võimalikult vähe (eluruumid all, magamisruumid ülal vms).

NÄIDE III

ELURUUMID

Jälgi eluruumides, et ohtlikud ained (nt pesuvahendid, alkohol, ravimid jms) oleksid originaalpakendites ehk neid ei ole ümber valatud teistesse nõudesse. Lastega elamutes tee kindlaks, et lapsed ei pääse ohtlikele ainetele (patareid, alkohol, tubakatooted, ravimid, toidulisandid, kodukeemia jms) ligi ega saa neid kätte.

NÄIDE: Märkad, et kahe väikse lapsega peres on märgistamata pudelis kodukeemia, mida hoiustatakse lastele ligipääsetavas köögikapis.

Näide riskide maandamise soovitustest:

- Aita panna ohtlikud ained (sh. kogu kodukeemia) lastele kättesaamatutesse kohtadesse (kõrgele kappidesse või lukustatud kappidesse). Nõusta, et inimene ei kasutaks ohtlike ainete hoiustamiseks tuntud pakendeid (nt. limonaadipudelid vms), mida laps võib segamini ajada nt. veega/limonaadiga. Nõusta, et ohtlikke aineid hoitaks originaalpakendites.

NÄIDE IV

ELURUUMID

Tee eluruumides kindlaks, et elektrisüsteem oleks heas korras ja juhtmestik oleks terve, nõuetekohaselt paigutatud. Samuti vaata üle, et pikendusjuhtmeid kasutataks korrektselt ja elektriseadmed oleksid visuaalselt heas seisukorras.

NÄIDE: Üksinda elava eaka eluruumides viibides näed, et köögis on lahtised rippuvad juhtmed ning põrandal olevad juhtmed takistavad liikumist.

Näide riskide maandamise soovitustest:

- Aita lahtised rippuvad juhtmed kinnitada ning muuta ohutuks. Kasutada saab takjateipi.
- Tõsta põrandal asetsevad ja kukumisohtu põhjustavad juhtmed võimalusel käiguteedelt kõrgemale ja kinnita need.
- Selgita, et pikendusjuhtmete kasutamine peaks olema ajutine ning kui neid kasutatakse, siis tuleb jälgida pikendusjuhtme võimsust ning seda, mis sinna ühendatud on.

NÄIDE V

ELURUUMID

Tuvasta, kas kodus on küttekolle (ahi, (gaasi)pliit, kamin) ja kas see on heas seisukorras – terve, koldeesise kaitsega ja puhas. Tee kindlaks, et põlevmaterjali hoitakse koldest ohutus kauguses ning uuri elanikelt, kas küttekollet on hooldatud.

NÄIDE: Esimese korruse elutoas on kamin, mis on prügi täis ning mille ees on vaip. Tuhaämbrina kasutatakse plastikämbrit.

Näide riskide maandamise soovitustest:

- Aita paigaldada mittesüttiv koldeesine kaitse. Nõusta, et süttivad esemed oleks hoitud küttekoldest ohutus kauguses ning tuhaämbrina kasutataks plekist anumat.
- Uuri, kas küttekolde kasutamise puhul on käinud korstnapühkija (eramaja puhul peab kutseline korstnapühkija käima iga viie aasta tagant, võib ka sagedamini, kui inimene ise puhastamisega hakkama ei saa) ning vahepealsel ajal on inimene ise küttekoldeid hooldanud iga-aastaselt.
- Nõusta siibri kasutamise osas – kütmise ajal hoida täielikult avatuna ja sulgeda alles siis, kui söed on kustunud.

NÄIDE VI

KÄITUMINE, SUHTLUS JA TOIMETULEK

Kui kodus elab üksi vanemaealine, tee kindlaks, et tal on laua- või mobiiltelefon ning häirenupp või muu tegutsemist monitooriv seade. Küsi, kas ta teab hädaabinumbrit ning kas tal on inimene, kellega ta regulaarselt suhelda saab ning kes vajadusel aitab.

NÄIDE: Hindamise käigus mainib eakas inimene, et tal ei ole ühtegi inimest, kes temaga regulaarselt suhtleks.

Näide riskide maandamise soovitustest:

- Küsi inimeselt, kas saad aidata talle leida mõne seltsilise (MTÜ Külaliikumine Kodukant; MTÜ Jututaja vms).
- Uuri inimeselt, millised on ta suhted naabritega ja võimalusel võta ise naabritega ühendust, et paluda nt. ülepäeviti uurida, kas inimesel on kõik korras.

Koostöö ja infovahetus

- Ankeedi lõpus on eraldi lahter, kus saab täpsustada, kas ja millist informatsiooni on vajalik edastada teistele osapooltele, näiteks lähedastele, Päästeameti komandopealikule, KOV spetsialistile (nt sotsiaaltöötajale), politseile või perearstikeskusele.
- Et koostöö oleks sujuvam, leia endale regulaarne kontakt teistes ametkondades (nt Päästeamet, kohalik politseinik, pereõde, KOV spetsialist), kellega saad vajadusel ühendust võtta.

Head hindamist!